

PORADŇA PRE OBČIANSKE A ĽUDSKÉ PRÁVA

CENTER FOR CIVIL AND HUMAN RIGHTS
KRIVÁ 23, 040 01 KOŠICE, SLOVENSKO

» mobil: +421 908 69 55 31, +421 949 338 396
» www.poradna-prava.sk » poradna@poradna-prava.sk
» IČO: 37 86 72 70 » IBAN: SK98 5200 0000 0000 0551 9629

V Košiciach, 8.2.2023

Európsky súd v Štrasburgu rozhodol, že práva šiestich rómskych chlapcov, ktorí v roku 2009 čelili násiliu a ponižovaniu na policajnej stanici v Košiciach, boli porušené

Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu (ESĽP) [rozhodol](#) v medializovanej kauze týrania rómskych chlapcov z Luníka IX na policajnej stanici v Košiciach z roku 2009. Podľa ESĽP vnútroštátne súdy prípad prerokovávali neprimerane dlho. Navyše namietané ponižujúce zaobchádzanie zo strany polície nedostatočne preskúmali a dostatočne sa nevysporiadali ani s prokuratúrou žalovaným rasovým motívom. Konanie pred ústavným súdom, na ktorý sa sťažovatelia opakovane obrátili, vyhodnotil ESĽP ako neefektívne. ESĽP priznal každému z poškodených odškodnenie výške 20 000 Eur. Právne zastúpenie poškodeným od začiatku prípadu zabezpečovala advokátka spolupracujúca s mimovládnu organizáciou Poradňa pre občianske a ľudské práva.

K incidentu došlo v marci roku 2009, kedy niekoľko policajtov zadržalo šiestich rómskych chlapcov vo veku 11-15 rokov a predviedlo ich na policajnú stanicu OO PZ Košice - Juh. Tam ich podľa ich vyjadrení mali nútiť vyzliecť sa donaha, vzájomne sa fackovať, bozkať, policajti ich mali kopať, slovné urážať (aj pre ich rómsky pôvod) a to pred štekajúcimi psami bez náhubkov, ktorí ich mali aj pohryzť. Časť uvedeného konania bola nahrávaná na mobilný telefón a zostrihaná nahrávka bola následne zaslaná médiám a zverejnená na internete.

Sekcia kontroly a inšpekčnej služby MV SR začala krátko po incidente trestné stíhanie, ktoré vyústilo do vznesenia obvinenia zo zneužitia právomoci verejného činiteľa a vydierania spáchaných z osobitným motívom etnickej nenávisťi proti desiatim policajtom a neskôr do podania obžaloby prokurátorom Generálnej prokuratúry SR na súd. Okresný súd Košice II po rozsiahlom dokazovaní opakovane obžalovaných policajtov oslobodil spod obžaloby. Jeho rozsudky boli dva krát zrušené Krajským súdom v Košiciach ako odvolacím súdom. Ten okrem iného vytýkal okresnému súdu, že nevykonal dokazovanie aj prehratím video nahrávky, na ktorej bola zachytená časť incidentu, pretože tento dôkaz nepovažoval za zákonný. Okresný súd tak urobil až na pokyn odvolacieho súdu, potom ako bolo druhý krát zrušené jeho rozhodnutie. Následne okresný súd rozsudkom z decembra 2019 obžalovaných znovu – po tretí krát - oslobodil spod obžaloby. Toto jeho rozhodnutie sa stalo právoplatným, potom ako krajský súd v decembri 2020 zamietol odvolanie prokurátora proti rozsudku súdu prvého stupňa.

Dňa 8. januára 2019 sťažovatelia podali ústavnú sťažnosť smerujúcu proti oslobodzujúcemu rozsudku okresnému súdu, v ktorej namietali porušenie svojich práv podľa Ústavy SR a Európskeho dohovoru, najmä namietali celkovú dĺžku konania (10 rokov od incidentu) a tiež tvrdili, že čelili ponižujúcemu zaobchádzaniu, ktoré však nebolo zo strany súdov dostatočne vyšetrené. Dňa 23. mája 2019 Ústavný súd SR ich sťažnosť ako neopodstatnenú odmietol.

Dňa 25. marca 2021 (po rozhodnutí odvolacieho súdu) sa sťažovatelia opäť obrátili na ústavný súd. Svoju sťažnosť smerujúcu proti okresnému súdu a krajskému súdu a konfrontujúcu ju s vývojom a výsledkom konania pred všeobecnými súdmi vzniesli obdobné námietky ako v roku 2019 a okrem iného žiadali zrušenie rozsudku krajského súdu z 11. decembra 2020 a vrátenie veci tomuto súdu na ďalšie konanie.

V decembri 2019, podali poškodení sťažnosť na ESĽP. Namietali v nej porušenie svojich práv garantovaných Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a to najmä práva na ochranu pred krutým a neľudským zaobchádzaním, ktorého súčasťou je aj povinnosť vnútroštátnych súdov rozhodnúť v primeranej lehote a viesť v týchto prípadoch účinné vyšetrenie nielen zo strany polície ale aj súdov. Domáhali sa aj určenia, že postupom vnútroštátnych súdov, najmä Okresného súdu Košice II došlo aj k porušeniu ich práva na prístup k účinnému prostriedku nápravy a v spojitosti s týmito prípadmi aj práva na ochranu pred diskrimináciou. Namietali, že inštitucionálny rasizmus mal dopad aj na rozhodovanie súdu a hodnotenie dôkazov.

Dňa 7.2.2021 ESĽP ich sťažnosti v podstatnom rozsahu vyhovel. Rozhodol, že zodpovedné štátne orgány porušili ich právo na ochranu pred policajným násilím aj ich právo na účinné vyšetrenie tohto násillia, vrátane vyšetrenia jeho možného rasového motívu. Tým porušili ich garantované právo na ochranu pred neľudským alebo ponižujúcim zaobchádzaním alebo trestaním podľa článku 3 Dohovoru v jeho hmotnej a procedurálnej časti. Porušili aj ich právo na ochranu pred diskrimináciou pri užívaní garantovaných práv a slobôd podľa článku 14 v procesnej časti a to z dôvodu, že štátne orgány nedostatočne vyšetřili možný rasový motív násillia voči nim.

ESĽP síce vyzdvihol skutočnosť, že reakcia vyšetrovateľov PZ a dozorujúcej prokuratúry na incident bola rýchla a viedla k podaniu obžaloby na súd. Avšak zároveň poukázal, že prvostupňový rozsudok Okresného súdu Košice II bol dvakrát zrušený z dôvodu nedostatkov v konaní, konkrétne aj z dôvodu, že okresný súd nerešpektoval právny názor odvolacieho súdu a odmietal vykonať dôkaz prehratím nahrávky so zachyteným incidentom na pojednávaní. To viedlo k značnému predĺženiu konania. Ďalej ESĽP podotkol, že významným aspektom pri oslobodení obžalovaných boli rozpory vo výpovediach sťažovateľov v prípravnom konaní a v konaní pred súdom a rozpory v ich výpovediach navzájom. Podľa ESĽP však predlžovanie konania týmto rozporom dopomáhalo. Poukázal špecificky na to, že v tom prípade prvostupňový oslobodzujúci rozsudok nakoniec potvrdil odvolací súd viac ako jedenásť rokov a osem mesiacov po samotnom incidente marca 2009. ESĽP tak konštatoval, že nedostatky v rýchlosti vyšetřovania udalostí boli takého rozsahu, že spôsobili jeho celkovú neúčinnosť.

ESĽP zároveň rozhodol, že vnútroštátne súdy nepodnikli všetky primerané kroky na odhalenie možného rasového motívu násillia voči poškodeným s cieľom zistiť, či etnická nenávisť alebo predsudky zohrávali úlohu v zlom zaobchádzaní so sťažovateľmi alebo nie.

Zároveň ESĽP vyhodnotil konanie, ktoré teraz prebieha pred ústavným súdom SR v prípade ako neúčinný prostriedok nápravy, keďže ústavný súd mal možnosť reagovať na porušenie práv sťažovateľov už v roku 2019, kedy však ich prvú ústavnú sťažnosť odmietol.

Európsky súd priznal každému sťažovateľovi finančné odškodnenie vo výške 20 000 Eur a právo na náhradu trov konania.

Bezplatnú právnu pomoc v trestnom konaní aj pred ESĽP poškodeným sprostredkovala Poradňa pre občianske a ľudské práva.

Právna zástupkyňa poškodených, Vanda Durbáková, k rozsudku uviedla:

„Európsky súd pre ľudské práva konečne priniesol poškodeným spravodlivosť. Je to mimoriadne dôležitý rozsudok, ktorý vyslal jasným signál slovenským súdom, že takto vedené súdne konanie nie je možné považovať za účinné. Zároveň vyzdvihol prácu vyšetrovateľov a prokuratúry, ktorá na prípad reagovala rýchlo, dostatočne ho vyšetrila a podala vo veci obžalobu na súd.

Faktom je, že je to jeden z mála prípadov policajného násillia, ktorý sa vôbec dostal na slovenské súdy. A tie napriek tomu nedokázali prípad účinne vyšetriť, identifikovať zodpovedných páchatel'ov a vyvodiť voči nim zodpovednosť. Tento prípad ilustruje akým hlbokým prekážkam čelia poškodené osoby v prístupe k spravodlivosti v prípadoch policajného násillia na Slovensku. Je zodpovednosťou štátnych inštitúcií ich odstraňovať,“ dodáva Durbáková.

Jeden z poškodených k rozsudku povedal:

„Som rád za nás všetkých, ktorí sme vtedy na policajnej stanici boli a zažili to. A som rád, že nás Európsky súd odškodnil. Je podľa mňa dôležité sa proti policajnému násilliu brániť, aj keď na to bolo treba pevné nervy a veľkú trpezlivosť. Zo slovenských súdov som bol veľmi sklamaný. Mal som sedemnášť, keď som to zažil. Teraz som už dávno dospelý a mám syna. Dúfam, že tento rozsudok prispeje k tomu, že sa jemu ani nikomu inému také niečo na Slovensku nestane.“

Chceme poďakovať nadáciám Open Society Foundations, Sigrid Rausing Trust, programu ACF – Slovakia a ďalším donorom, ktorí podporili našu prácu na tomto prípade a umožnili dosiahnuť toto súdne rozhodnutie.

KONTAKTY: Vanda Durbáková – právna zástupkyňa poškodených spolupracujúca ako advokátka s Poradňou pre občianske a ľudské práva; tel. č.: 0908 695 531; e-mail: vanda.durbakova@poradna-prava.sk

Poradňa pre občianske a ľudské práva je mimovládna organizácia, ktorá sa venuje ochrane ľudských práv a slobôd so zameraním na ochranu práv menších a ochranu pred diskrimináciou. Pozornosť dlhodobo venuje predovšetkým otázkam diskriminácie rómskej etnickej skupiny v rôznych oblastiach života na Slovensku. Venuje sa tiež ochrane reprodukčných práv a problematike policajného násillia. Poradňa vo svojej práci rozvíja metódu strategického vedenia súdnych sporov v prípadoch diskriminácie a porušovania ľudských práv menších. Zabezpečuje sprostredkovanie bezplatného právneho poradenstva vo vybraných prípadoch porušenia ľudských práv a bezplatného právneho zastupovania v konaniach pred slovenskými súdmi a Európskym súdom pre ľudské práva v Štrasburgu. Vykonáva tiež terénny monitoring, advokačné aktivity vo vzťahu k štátnym inštitúciám a realizuje vzdelávacie aktivity v oblasti ochrany pred diskrimináciou pre odbornú a laickú verejnosť. Web: www.poradna-prava.sk

Podporte činnosť Poradne [peňažným príspevkom](#).